T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/252
KARAR NO : 2024/280
KARAR TR : 08/07/2024

ÖZET: Davacının oğlunun askerlik hizmeti sırasında vefat ettiğinden bahisle vazife malulü sayılması istemiyle açtığı davada, 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi bir hizmetin bulunmadığı gözetilerek, aynı Kanun'un 101. maddesi hükmü kapsamında ADLİ YARGI YERİNİN görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : E.A
Vekili : Av. İ.K
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekilleri : Av. M.B

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin oğlu Jandarma Komando ErM.A 'nın Van Başkale Jandarma Komando Tabur Komutanlığı emrinde askerlik görevini yapmakta iken ateşli silah yaralanmasına bağlı olarak 28/12/2009 tarihinde şehit olduğunu, 5434 sayılı Kanun kapsamında vazife malulü sayılması amacıyla 31/07/2019 tarihinde davalı Kuruma başvuru yapıldığını, Kurumun 03/09/2019 tarihli cevabi yazısıyla olumsuz cevap verdiğini, müvekkilinin oğlunun tehlikeli bir kamu hizmetini yerine getirirken şehit olduğunu, bu nedenle de vazife malulü sayılması gerektiğini, emsal kararlarda askerlik görevini yerine getirirken psikolojisi bozulduğu için intihar ettiği iddia edilen askerlerin vazife malulü sayılmasına karar verildiğini, 6353 sayılı Kanun ile de vazife malullüğünün kapsamının genişletildiğini beyanla, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, müvekkilinin oğlu M.A 'nın ilgili Kanun kapsamında vazife malulü sayılmaması yönündeki davalı kurum işleminin iptaline, müteveffanın vazife malulü olduğunun kabulü ile müvekkiline vazife malullüğü aylığı bağlanarak müteveffanın vefat ettiği 28/12/2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 10. İdare Mahkemesi 25/12/2019 tarih ve E.2019/1670 K.2019/2593 sayılı kararı** ile, davada adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi uyarınca, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi, bunların emeklilik aylıkları ile mirasçılarının aylıkları bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edileceği; bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ve/veya memur ve kamu görevlisi olarak çalışmamış olup sadece İş Kanunu'na tabi sigortalı hizmeti bulunanların ise 5510 sayılı Kanunun 4/c. maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı, dolayısıyla bundan doğacak ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.*
>
> *Dava dosyasının incelenmesinden; davacının 11/07/1990 tarihinde doğmuş olan oğlunun Van Başkale Jandarma Komando Tabur Komutanlığı emrinde jandarma komando er rütbesiyle askerlik görevini yapmakta iken 28/12/2009 nöbet yerinde zimmetinde bulunan silah ile başına ateş etmek suretiyle intihar ettiği, vefat olayının vazifesinden kaynaklandığı iddiasıyla vazife malulü sayılarak vazife malullüğü maaşı ödenmesi istemiyle davacı tarafından 31/07/2019 tarihli dilekçe ile yapılan başvurunun davalı idarenin 03/09/2019 tarih ve 89.891.044 sayılı işlemi ile reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Uyuşmazlık konusu olayda, davacının müteveffa oğlunun doğum ve askere sevk tarihleri itibariyle 5510 sayılı Kanun'a tabibulunduğu, 5434 sayılı Kanun'a tabiherhangi bir hizmetininise bulunmadığı dosya kapsamından anlaşıldığından, vazife malullüğü iddiasına dayanılarak aylık bağlanması isteminin reddinden doğan dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı mahkemelerinin görev alanına girdiği sonucuna varılmıştır.*

Nitekim, benzer bir uyuşmazlıkta adli yargı merciinin görevli olduğuna dair Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 08/07/2019 tarih ve E:2019/442 K:2019/503 sayılı kararı da bu yöndedir..."

3. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Ankara 25. İş Mahkemesi 21/04/2022 tarih ve E.2020/60, K.2022/185 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın esasını inceleyerek, 5510 sayılı Kanun'un 47. maddesi uyarınca müteveffanın vazife malulü sayılması gerektiği kanaatiyle davanın kabulüne karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...5510 sayılı Kanunun vazife malullüğüne ilişkin 47. maddesinde; "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) Bendi kapsamında sigortalı olanlar için aşağıdaki hallerde vazife malûllüğü hükümleri uygulanır. 25 inci maddede belirtilen malûllük; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malûllüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir.Vazife malûllükleri; a) Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan, b) Mevzuat ve emir dışında hareket etmiş olmaktan, c) Yasak fiilleri yapmaktan, d) İntihara teşebbüsten, e) Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından, doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında vazife malûllüğü hükümleri uygulanmaz." hükmüne yer verilmiştir.

Mezkur madde hükmünde maluliyetin görevin yapılması sırasında görevin neden ve etkisinden doğması halinde ilgilinin vazife malulü sayılmasının ilke olarak kabul edildiği, maddenin 2. fıkrasında vazife malulü sayılmaması sonucunu doğuran nedenlerin sayıldığı, görev ile maluliyetin doğumu arasında nedensellik bağının aranması gerektiği, ilgilinin hukuka aykırı sonucu bildiği ve açıkça istediği veya hukuka aykırı sonucu öngörmekle birlikte açıkça istemediği ya da aynı koşullarda makul bir kimseden beklenen en basit dikkat ve özeni göstermediği hallerde artık görev ile maluliyeti doğuran eylem arasında nedensellik bağından söz edilemeyeceği açıktır.

Tüm dosya kapsamı incelenip değerlendirildiğinde; davacınınmurisinin intihar sonucu yaşamını yitirdiği nöbet mevzisinde iken meydana gelen ölüm aylığının vazifeden kaynaklanmadığının ispat yükümlülüğünün resmi birimlere ait olduğu, devletin karşılıksız olarak sadece vatani görev olması nedeniyle zorunlu askerlik yükümlülüğünü yerine getiren kişileri, bulunduğu durum ve konum nedeniyle oluşabilecek tüm risklere karşı korumak zorunda olduğu, davacının daha önce de askerlik görevini yaptığı esnada meydana gelen intihar öyküsünün olduğu, mermi alırken yakalanması nedeniyle hakkında soruşturma bulunduğu, intihar olayının bir gün öncesinde telefon yakalattığı için hakkında tutanak tutulduğu, bu kapsamda davacı murisinin intihar ederek yaşamına son vermesinin görevin zorluklarından ve görev nedeniyle yaşadığı psikolojik zorluklardan kaynaklandığı; davacı murisinin ölümü olayının vazife malullüğü kapsamında kabul edilmesi gerektiği ve davacıya bu kapsamda aylık bağlanması gerektiği anlaşılmakla davanın kabulüne..."

5. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi 21/12/2023 tarih ve E.2022/1593, K.2023/2837 sayılı kararı ile, dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, davaya bakılmış olmasının hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle, istinaf başvurusunun kabulü ile mahkeme kararının kaldırılmasına, davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, Van Başkale Jandarma Komando Tabur Komutanlığı 2 nolu nizamiyede askerlik görevini yapmakta iken ateşli silah yaralanması sonucu vefat eden M.Ahakkında vazife malullüğüne ilişkin hükümlerin uygulanmamasından kaynaklanan uyuşmazlığın 5510 sayılı Kanunun Geçici 18. maddesinin atıfta bulunduğu 5434 sayılı Kanun hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinden, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait bulunduğu anlaşıldığından 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b maddesine göre dava şartı olan "yargı yolunun caiz olmaması" nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken işin esasına girilerek yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olmuştur. (Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 24/12/2018 tarih, 2018/4329 Esas ve 2018/11036 Karar sayılı kararı)

Yukarıda yer alan maddi ve hukuki açıklamalar ışığında, davalı Kurum vekilinin istinaf başvurusunun açıklanan gerekçeyle kabulü ile mahkeme kararının 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a.4 maddesi uyarınca kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir..."

6. **Ankara 25. İş Mahkemesi 20/02/2024 tarih ve E.2024/27, K.2024/91 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığın 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiğinden idari yargının görev alanına girdiği ve yargı yolunun caiz olmaması gerekçesiyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüm dosya kapsamı incelenip değerlendirildiğinde; davacı murisinin askerlik görevini yapmakta iken hayatını kaybettiği, murisin vazife malulü sayılması talebinin (5510 sayılı Kanunun Geçici 18. Maddesi atfıyla) 5434 sayılı Kanun hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiği ve uyuşmazlığın

çözümünün idari yargının görev alanına girdiği, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 2018/4329 Esas 2018/11036 Karar sayılı emsal kararlarının da bu yönde olduğu anlaşılmakla davanın dava şartı olan "yargı yolunun caiz olmaması" nedeniyle usulden reddine dair aşağıdaki karar verilmiştir.

HÜKÜM:

1-Yargı yolu caiz olmadığından, HMK 114/1-b ve 115/2 maddeleri gereğince; dava şartı yokluğu sebebiyle davanın USULDEN REDDİNE..."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

7. 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun *"Vazife Malullüğü Aylığı"* üst başlığı altında düzenlenen 56. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 18/3/1976-1976/1 md.)

Muvazzaf, yedek ve gönüllü erlerin silah altında bulundukları esnada veya celp ve terhislerinde (Serbest sevkler dahil) sevkleri sırasında, yedek subay ve yedek astsubay okulu öğrencilerinin gerek okulda, gerek okuldan evvelki hazırlık kıtasında vazife malulü olmaları halinde, kendilerine, öğrenim durumlarına göre, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinde tespit edilen giriş derece ve kademe tutarlarının, daha önce Devlet Memuriyetinde bulunmuş olanlardan kazanılmış hak aylıkları veya emekli keseneğine esas aylıkları, sözü edilen giriş derece ve kademe tutarının üzerinde olanlara bu aylıkları emeklilik gösterge tablosunda karşılığı olan derece ve kademe tutarının,% 70'i üzerinden aylık bağlanır.

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/68 md.; Değişik fıkra: 2/1/2017-KHK-680/29 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/28 md.) Harp okulları ve astsubay meslek yüksekokullarında okuyanlar, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi fakülte ve yüksekokullarında okuyanlar, üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı adına öğrenim görenler ya da kendi hesabına öğrenim görmekte iken Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı nam ve hesabına okumaya devam edenler, Polis Akademisi ile Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde veya üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına öğrenim görenler veya kendi hesabına öğrenim görmekte iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına öğrenim görmeye devam edenler, Emniyet Genel Müdürlüğü veya Millî İstihbarat Teşkilatı hesabına açılan okullarda öğrenim görenler ile Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı veya Emniyet Genel Müdürlüğü adına öğrenim görmek üzere temel ve intibak eğitimine tabi tutulanlardan; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmamış olup bu öğrenimleri veya eğitimleri nedeniyle 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki terör eylemlerinde hedef alınarak hayatını kaybedenlerin hak sahibi yakınlarına veya engelliliğinin derecesi itibarıyla bu Kanun hükümlerine göre malul olduğuna karar verilenler, birinci fıkra hükümlerinden aynı şekilde yararlandırılırlar.

Bu suretle bağlanacak aylıklarına, maluliyet derecelerine göre, 55 nci maddede gösterilen nispetlerde zam yapılır.

Askerlik vazifesini veya yedek subaylık ve yedek astsubaylık hizmetini başkasının yerine yaptığı anlaşılanlara aylık bağlanmaz."

8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir."

9. 5510 sayılı Kanun'un *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar."

10. 5510 sayılı Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı 3. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

30) (Ek: 17/4/2008-5754/1 md.) Vazife malûllüğü: Bu Kanunun 47 nci maddesinde tarif edilen vazife ve/veya harp malûllüğü hallerini

...

ifade eder."

11. 5510 sayılı Kanun'un *"Malûl sayılma"* başlıklı 25. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"...(Değişik: 17/4/2008-5754/13 md.)

Yedek subay, yedek astsubay veya erbaş ve er olarak ya da talim, manevra, seferberlik veya harp dolayısıyla görevleri ile ilgileri kesilmeksizin silâh altına alındıkları dönemde malûl olup, bu malûllükleri asıl görevlerini veya işlerini yapmaya mani olmayanlar hakkında, bu hastalık veya engellilik hâlleri sebebiyle malûllük sigortasına ilişkin hükümler uygulanmaz.

...

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan, vazifelerini yapamayacak derecede hastalığa uğrayanlar, hastalıkları kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam etmesi halinde, hastalıklarının mahiyetlerine ve doğuş sebeplerine göre birinci fıkra uyarınca malûl veya 47 nci madde hükümlerine göre vazife malûlü sayılırlar.

..."

12. 5510 sayılı Kanun'un *"Vazife malullüğü"* başlıklı 47. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/27 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlar için aşağıdaki hallerde vazife malûllüğü hükümleri uygulanır. 25 inci maddede belirtilen malûllük; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malûllüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir.

...

Süresi içerisinde bildirimde bulunulan vazife malûllüğü aylıkları, sigortalının ölüm ya da malûliyeti sebebiyle göreviyle ilişiğinin kesildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren bağlanır. (Ek cümle: 4/7/2012-6353/82 md.; Değişik ikinci cümle: 12/7/2013-6495/97 md.) Ancak, harp malulleri ile 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre veya 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesine göre vazife malulü olduğuna karar verilenlerden, sınıf veya görev değiştirerek çalışmaya devam edenlere ise görevden ayrılmalarına ve başkaca bir müracaata gerek kalmaksızın sınıf veya görev değiştirerek çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanır.

Vazife malûllüğü süresi içerisinde bildirilmeyen sigortalılara; kamu idareleri ya da sigortalılar veya hak sahiplerince sonradan yapılacak bildirim üzerine, vazife malûllüklerinin belgelenmesi ve müstahak olmaları şartıyla, bu Kanunun zamanaşımı hükümleri dikkate alınmak suretiyle vazife malûllüğü aylığı bağlanır veya bağlanmış olan aylıklar düzeltilir. Bu durumda sigortalı veya hak sahiplerine bağlanacak aylık ya da aylık farklarının, vazife malûllüğünün bildirildiği tarihe kadar olan toplam tutarı Kurumca ilgili kamu idaresine ödettirilir.

...

Subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er ile Türk Silâhlı Kuvvetlerince görevlendirilen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan;

a) Harpte fiilen ateş altında,

b) Harpte, harp bölgelerindeki harp harekât ve hizmetleri sırasında, bu harekât ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle,

c) Harpte veya harbe hazırlık devresinde her çeşit düşman silâhlarının etkisiyle,

d) Askerî harekâtı gerektiren iç tedip ve sınır hareketleri sırasında, bu hareketlerin sebep ve etkisiyle,

e) Barışta veya olağanüstü hallerde, emir veya görev ile uçuş yapan uçucularla hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak uçakta bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleriyle ve yine emir ve görev ile dalış yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle görevli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve etkileriyle,

f) Anayasanın 92 nci maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca Türk Silâhlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensuplarının yabancı ülkelere gönderilmesini gerektiren durumlarda, birliklerin bulundukları yerlerden hareketlerinden itibaren yurt içinde, yurt dışında, yabancı ülkelerde veya yurda dönüş sırasında,

vazife malûlü olanlara harp malûlü denir.

...

Bunlardan uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erlere bulundukları kademenin üç ilerisindeki kademenin, uzman jandarmalara bulundukları rütbenin bir üst rütbesinin aynı kademesinin; astsubaylarla yarbay rütbesine kadar (yarbay hariç) bir üst rütbenin aynı kademesinin, yarbaylara albay, albaylara kıdemli albay, kıdemli albay ile general ve amirallere bir üst rütbenin, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunan sigortalılara ise bir üst derecesine veya kademesine karşılık gelen prime esas kazancı üzerinden aylık bağlanır.

..."

13. 5510 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

14. 5510 sayılı Kanun'un *"5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri"* başlıklı geçici 4. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

" (Değişik: 17/4/2008-5754/68 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malûllüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan şartları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerindeki şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışmaya başlayanlardan vazife malûllüğü kapsamına girenler hakkında, bu Kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasına göre işlem yapılır. (Ek cümle: 4/7/2012-6353/85 md.) 5434 sayılı Kanunun mülga hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlananlardan malullüklerinin sürekli olduğuna Kurum Sağlık Kurulunca karar verilen iştirakçiler yine aynı Kanunun 40 ıncı maddesinde belirtilen yaş hadleri ile özel kanunlarındaki yaş hadlerini doldurduğu tarihe kadar yeniden muayene edilmelerini Kurumdan isteyebilir.

..."

15. 5510 sayılı Kanun'un *"Bazı aylık tazminat ve yardımlara ilişkin geçiş hükümleri"* başlıklı geçici 18. maddesi şöyledir:

(Ek: 17/4/2008-5754/73 md.)

İlgili kanunlarında düzenleme yapılıncaya kadar;

a) 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilenlerden bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre vazife veya harp malûlü sayılması gerekenlerin ve Türk Silâhlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından görevlendirildiği tarihte uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak çalışmayanlardan bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre harp malûlü sayılması gerekenlerin kendileri ile bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıklar hakkında bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

b) 5434 sayılı Kanunun ek 77 nci maddesinin birinci fıkrası ile bu Kanunun 47 nci maddesinin sekizinci fıkrasında sayılanlara ve bunların haksahiplerine, ilgili kanunları ve bu Kanun çerçevesinde bağlanacak aylıkları toplamının, emsallerinin 5434 sayılı Kanunun ek 77 nci maddesine göre yükseltilerek hak kazandıkları aylıklardan düşük olması halinde, aradaki fark ayrıca ödenir.

c) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Kanunun ek 16 ncı maddesi, 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı Kanun, 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Kanun, 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Kanun, 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Kanun, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Kanun ile yılı bütçe kanunlarına ekli cetveller kapsamına giren kişilere ve diğer kanunlarda yapılan atıflar sebebiyle 2330 sayılı Kanun esas alınarak ilgililerine aylık, tazminat ve ek ödeme verilmesi ile yardım işlemleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

(Ek fıkra: 16/6/2010-5997/11 md.) Polis Akademisinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin yetim aylıkları bu öğrenimleri süresince kesilmeksizin ödenmeye devam edilir.

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/87 md.) Bu madde kapsamına giren ve malullüklerinin sürekli olduğuna Kurum Sağlık Kurulunca karar verilen geçici ve gönüllü köy koruculları ile 2330 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (f) bentlerinde sayılan hizmetlerinden dolayı malullük aylığı bağlananlar 442 sayılı Kanunda öngörülen yaş hadlerine kadar, er ve erbaşlar askerlik çağı dışına çıktıkları tarihe kadar yeniden muayene edilmelerini Kurumdan isteyebilir.

Bu madde kapsamına girenler için yukarıdaki fıkralar gereğince Kurumun yükleneceği ilâve giderler, ödeme tarihinden itibaren en geç iki ay içinde faturası karşılığı Hazineden tahsil edilir."

B. Yargı Kararı

16. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada verilen Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararında, özetle;5510 sayılı Kanun'a 5754 sayılı Kanun ile eklenen geçici 4. maddenin yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği belirtilmiş, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra Kanun hükümlerinin

uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmemiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 08/07/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, davacının oğlunun askerlik hizmetini yaptığı sırada 28/12/2019 tarihinde vazifenin etkisi sonucu bunalıma girerek intihar ettiği iddiasıyla, tarafına vazife malullüğü aylığı bağlanması talebiyle yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin davalı idare işleminin iptali ve vazife malulü emekli aylığı bağlanması istemiyle açılmıştır.

20. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmış, kamu tüzel kişiliğine sahip Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, hiç bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla görevleri ile birlikte, 1. maddeye dayanılarak kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilmiştir.

21. 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun'u, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanun'u, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanun'u, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanun'u ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanun'u kapsamında bulunanlar, geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme bağlı tutulmuş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra göreve başlayanlar yönünden, prim esasına dayalı sigorta sistemine geçilmiştir. Bu sistemle, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejimi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır.

22. Bu durumda, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı nazara alındığında, davacının askerlik hizmetini yerine getirirken vefat eden oğlunun 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmetinin bulunmadığı, müteveffanın 25/02/2009 tarihinde zorunlu askerlik hizmeti kapsamında silah altına alındığı, olayın 28/12/2009 tarihinde yani 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra vuku bulduğu, uyuşmazlığın davacıya 5510 sayılı Kanun'un 47. maddesi kapsamında vazife malulü aylığı bağlanıp bağlanamayacağına ilişkin olduğu görülmekle, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesindeki düzenleme karşısında bu Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Ankara 25. İş Mahkemesinin 20/02/2024 tarih ve E.2024/27, K.2024/91 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 25. İş Mahkemesinin 20/02/2024 tarih ve E.2024/27, K.2024/91 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

08/07/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp

GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN